

Geen redding door een stuurloze elite

Titel Gaat de elite ons redden? De nieuwe rol van de bovenlaag in onze samenleving
Redactie Krijn van Beek en Marcel Ham
Uitgever Uitgeverij Van Gennep
ISBN 978 90 5515 879 9
Prijs € 22,50,
www.gaatdeeliteonsredden.nl

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

Al voor het vierde jaar op rij komt TSS Tijdschrift voor sociale vraagstukken met een jaarboek. Telkens goed gekozen thema's, tegendraadse meningen, doordenkers. Het was dus uitkijken naar dit jaarboek. Vooral omdat het thema weer goed gekozen is, nu inkomensongelijkheid toeneemt en sociale mobiliteit afneemt.

Maar elites als thema kiezen is ook uitdagend en gedurfd. Het is immers een 'Fremdkörper' in de sociale sector. Meer zelfs, de hele verzorgingsstaat gaat ervan uit dat er een herverdeling van kansen komt tussen hogere en lagere klassen, tussen kwetsbare en zelfredzame burgers. In dat beeld zijn elites een vreemd ding, een weeffout. Men moet daarom van goeden huize komen om een geloofwaardig pleidooi te houden dat elites geen kwaal zijn, maar een essentiële bouwsteen voor een toekomstgerichte herbronning van die verzorgingsstaat.

En dat is toch de richting waarin de redactie/auteurs van dit boek willen denken. Tenminste, dat denk ik. Want het is niet duidelijk waarvan de elites ons moeten redden. Men verwijst naar het lijstje uit de sociale agenda: emanciperen van de onderklasse, omgangsvormen, duurzaamheid, ... en predikt meteen de onmacht van de bestaande oplossingen: 'Het zijn eveneens problemen waarop de verzorgingsstaat zoals we die kenden het antwoord schuldig bleef en waarvoor we nu reikhalzend uitkijken naar nieuwe redders.' (p. 14) Een beetje flauwe aftrap.

De lezer krijgt dertien heel verschillende beschouwingen over elites in Nederland, van heel concreet tot heel beschouwend. Tot de eerste soort behoren de boeiende hoofdstukken van Jelle van der Meer over hoe het er nu aan toegaat bij de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (toch het voorbeeld van hoe de elite bijdroeg aan sociale ontwikkeling) of dat van Ali de Regt over hoe hogere klassen eenzelfde positie voor hun kinderen veilig stellen via particulier onderwijs. Tot de meer beschouwende bijdragen behoren die van Ringo Ossewaarde over elites en burgerschap (zo beschouwend dat niet duidelijk wordt wat de auteur aan boodschap kwijt wil) of de morele oproep van Ewald Engelen tot grootmoedigheid van elites.

Al met al een intrigerende verzameling teksten, maar niet overtuigend om nu heel anders te gaan denken over elites, of hen te zien als alternatief op de verzorgingsstaat. De redacteuren lijken er uiteindelijk ook niet meer in te geloven. In het slothoofdstuk schrijven ze: 'Als onze elites in staat zijn een verkeerde moraal en een ongezond soort gelijkheid te bevorderen en mee kunnen werken aan inperkings van de vrijheid van meningsuiting, dan moeten ze ook in staat worden geacht om de samenleving een goede kant op te duwen. Het ontbreekt de elite dus niet aan kracht, slechts aan de juiste richting.' (p. 255).

Tja, wat is dan handiger, een elite die wel kan maar niet wil, of een onderklasse die wel wil maar niet kan? ■